

HR

CENTRUL JUDEȚEAN DE EXCELENȚĂ	
INTRARE Nr.	345/10
IEȘIRE	
ZIUA 19	LUNA 08 ANUL 2024

Tematica programului de pregătire a copiilor și tinerilor capabili de performanțe înalte pe care îl propun pentru anul școlar 2024-2025

PROFESOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

SERAFIN SIMONA-MARIA

Ciclul gimnazial

Competențe generale și competențe specifice

Receptarea textului scris de diverse tipuri ;

Redactarea textului scris de diverse tipuri ;

Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise ;

Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional ;

Teme

Eu și universul meu familiar; Eu și lumea din jurul meu; Orizonturile lumii și ale cunoașterii; Reflecții asupra lumii ;

Lectură

Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă; planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei. Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ (narativul literar – în proză, în versuri: timp, spațiu; instanțele comunicării narrative: autor, narator, personaje; mijloace de caracterizare; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; acțiune, momentele subiectului/etapele acțiunii; narativul nonliterar: acțiune, participanți, timp, spațiu; narativul în texte multimodale: text și imagine – banda desenată); textul descriptiv (literar – în proză, în versuri; nonliterar); textul dialogat (dialogul în textul literar; dialogul în textul scris și în spectacol; dialogul în textul nonliterar – interviul); textul explicativ; textul argumentativ. Versificație: rima, strofa, măsura versurilor, ritmul (intuitiv) ;

Tipuri de texte: textul epic, textul liric (exprimarea emoțiilor și a sentimentelor), textul dramatic și arta spectacolului (autor, personaj dramatic; rolul indicațiilor scenice; rolul dialogului; actori, decor, costume, lumini, muzică). Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ etc.) ;

Strategii de comprehensiune: inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.); predicții; împărtășirea impresiilor de lectură; reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv; reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii ;

Strategii de interpretare: răspuns afectiv; mesajul/mesajele textului; interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparația, epitetul, enumerația, repetiția, metafora,

JR

aliterația, hiperbola, antiteza); interpretări multiple; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbateri pe marginea textelor citite ;

Elemente de construcție a comunicării

Gramatică

Enunțul: enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative; enunțuri eliptice; propoziția simplă; propoziția dezvoltată; propoziția afirmativă; propoziția negativă; norme de punctuație ;

Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune; conjuncții coordonatoare; subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative; norme de punctuație (virgula, punctul-și-virgula). Construcții sintactice: construcții active/construcții pasive cu verbul a fi; construcții impersonale; construcții cu pronume reflexive; construcții incidente; construcții concesive și condiționale ;

Predicatul verbal; predicatul nominal; numele predicativ; acordul numelui predicativ; subiectul exprimat (simplu și multiplu); subiectul neexprimat (inclus, subînțeles); acordul predicatului cu subiectul; atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb); apozitia; norme de punctuație ;

Complementul: complementul direct, complementul indirect, complementul prepozițional; circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc, circumstanțialul de cauză, circumstanțialul de scop; topica în propoziție; norme de punctuație (virgula) ;

Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă, completiva indirectă, completiva prepozițională, circumstanțiala de loc, de timp, de mod, cauzala, finala. Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul): moduri verbale (indicativul, imperativul, conjunctivul și condiționalul-optativ) și timpurile lor; timpuri simple și compuse; structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (a fi, a avea, a vrea); verbe copulative (a fi, a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna); forme verbale nepersonale; utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul; posibilități combinatorii ale verbului ;

Prepoziția. Substantivul: genul, numărul, cazul; tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective; punctuația vocativului; corelarea cazului morfologic cu funcția sintactică; posibilități combinatorii ale substantivului; articolul; posibilități combinatorii ale substantivului ;

Pronumele: tipuri de pronume – pronumele personal, personal de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul; flexiunea cazuală); pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal); posibilități combinatorii ale pronumelui; anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente; aspecte ortografice; pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv; pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ; folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire; pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție; posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale ;

JR

Adjectivul: gradele de comparație; articolul demonstrativ; acordul adjectivului cu substantivul; topica adjectivului; adjectivul participial; posibilități combinatorii ale adjectivului. **Adverbul:** tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc); gradele de comparație ;

Numeralul: tipuri de numeral (cardinal, ordinal); aspecte normative; posibilități combinatorii ale numeralului. **Interjecția;** onomatopeele; interjecția predicativă ;

Ortoepie și ortografie : Alfabetul limbii române, ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic, dicționarul, articolul de dicționar; tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală; corespondența sunet-literă; structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; silaba, despărțirea în silabe (principiul fonetic); accentul, utilizarea corectă a accentului, variante accentuale admise/neadmise de normă; scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române ;

Vocabular : Cuvântul, unitate de bază a vocabularului: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat); rolul contextului în crearea sensului; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; câmpul lexical; mijloace de îmbogățire a vocabularului (interne: derivarea, compunerea, conversiunea; cuvânt de bază și cuvânt derivat; familia lexicală; externe: împrumuturi lexicale); îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse; confuzii paronimice, pleonasmul,

Variație stilistică : Limba standard; normă și abatere; limba vorbită și limba scrisă (selecția lexicală, construcția frazei); istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp; limbaj popular, variație regională a limbii, variații de registru, jargonul, argoul; limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); termeni științifici; valori stilistice ale diminutivelor; organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor ;

Elemente de interculturalitate

Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică; elemente de mitologie românească; carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală; modele comportamentale în legende greco-romane, în textele literaturii universale; valori ale culturii populare în spațiul românesc; valori etice în legendele popoarelor; relații culturale constructive; noi și ceilalți; valori culturale românești în lume; despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României; limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni; contacte culturale ;

Ciclul liceal

Limbă și comunicare

Normele ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice ;

Folosirea adecvată a unităților lexico-semantice ;

Aplicarea cunoștințelor de limbă în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere. -niveluri de constituire a mesajului ;

Variante lexicale; câmpuri semantice - erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică - derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale - relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie) - sensul corect al cuvintelor ;

Unități frazeologice (locuțiuni și expresii)

Câmpuri semantice și rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise și orale - sensul cuvintelor în context. Sens denotativ și sens conotativ ;

Forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului - elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată) - elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe relative) ;

Norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație) - rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise -ivelul stilistico-textual - registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare - coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă ;

Tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ - stiluri funcționale adecvate situației de comunicare - limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon - stil direct, stil indirect, stil indirect liber - rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului - rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor ;

Literatură și comunicare

Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) –relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat, normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual ;

Limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic ;

Texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, –memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului –sens denotativ și sensuri conotative – elemente comunicării : canalul, codul, contextul –ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr –scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacțiile receptorului: cititor, ascultător ;

Componentele și funcțiile actului de comunicare – niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexicosemantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic ;

Rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog ;

Temă, motiv/motive identificat(e) în texte, genuri literare: epic, liric, dramatic–particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative – instanțele comunicării în textul narativ – construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber ;

Particularități ale construcției subiectului în textul dramatic – particularități ale compoziției textului dramatic – modalități de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului – specii dramatice ;

Titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic ;

Trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare– curente culturale/literare în secolele XVII-XVIII: umanismul și iluminismul – perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist) b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul) c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; identitate culturală în context european) d. perioada postbelică (romanul postbelic, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul ;

Construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale – logica și coerența mesajului argumentativ, verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ.